

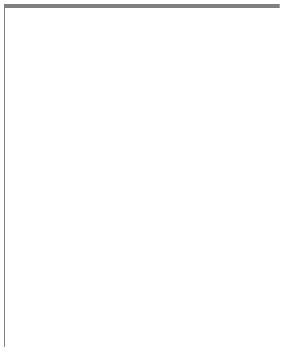
O rganització i D irecció de C entres

Curs 2012-2013

Grup **1A**

Programa de l'assignatura

Professor: Manuel Antón Antón

Nom de l'assignatura: Organització i Direcció de Centres

Codi: 33602

Caràcter: Formació Bàsica

Títol Grau de Mestre/a en Educació Infantil i Primària

Curs: Primer

Llengua: Valencià

Departament: Didàctica i Organització Escolar

Professor responsable: Manuel Antón Antón

Crèdits: 6

Aula: Aulari Oest aula 21

Dies i horari de classes Dilluns d'11:30 a 13:30 hores

Dimecres de 9:00 a 11:00 hores

Atenció a l'alumnat: Dimecres de 11:00 a 13:00 hores

Lloc: Despatx 16 –PLANTA 2-

 961625138

 Manuel.Anton@uv.es

PROGRAMA

1. Introducció a l'assignatura
2. Objectius
3. Competències pròpies de l'assignatura
4. Competències específiques de matèria
5. Competències bàsiques comuns als graus de EI i EP
6. Continguts i estructura de l'assignatura
7. Metodologia
8. Tasques
9. Lectura obligatòria
10. Materials
11. Planificació del treball
12. Avaluació
13. Normes de presentació del treballs de l'assignatura
14. Bibliografia
15. Altres informacions

1. Introducció a l'assignatura

El sentit general de l'Organització i Direcció de Centres és posar en contacte a l'alumnat amb les problemàtiques pròpies del centre escolar.

Identificar que elements constitutius de les organitzacions escolars ens serviran per a comprendre el seu funcionament, les seves dinàmiques i les seves contradiccions per tal de projectar el nostre desenvolupament professional en aquestes institucions amb una mirada més sistèmica i més global.

L'estudi de l'organització i la direcció de centres educatius és inseparable del marc institucional i del context organitzatiu que els acull, integrant-se aquests coneixements en la matèria.

El coneixement d'un marc teòric sobre l'escola com a realitat institucional, dels comportaments en les organitzacions, dels models organitzatius, dels estils de direcció, ens acostarà a la realitat propiciant un pensament afavoridor de la comprensió crítica en els centres escolars.

L'assignatura està adscrita al Departament de Didàctica i Organització Escolar.

2. Objectius

2.1. Objectiu general

L'objectiu bàsic d'aquesta matèria és introduir a l'alumnat dels títols de grau de Mestre en Educació Infantil i Mestre en Educació Primària en un procés de pensament fonamentat i crític sobre l'organització i direcció del context escolar en el període d'escolarització de zero a dotze anys. Aquesta introducció en el pensament ordenat sobre l'ensenyament i l'aprenentatge hauria lloc tant des del treball i la reflexió individual de l'alumnat com des del treball i debat col·lectiu.

2.2. Objectius específics:

- Generar un coneixement actualitzat i crític sobre les perspectives de comunicació i al voltant de l'escola.
- Adquirir la capacitat per debatre sobre el significat de l'escola i el paper del mestre i la mestra, tant des d'una perspectiva individual com col·laborativa.
- Conèixer, analitzar i valorar l'estructura acadèmica, organitzativa i de participació del sistema educatiu de l'Estat espanyol atenent el marc normatiu que el regula.
- Utilitzar amb precisió els conceptes i la terminologia pròpia d'aquesta àrea d'aprenentatge.
- Apropar-se a les problemàtiques reals dels centres escolars de manera reflexiva i crítica, proposant alternatives.
- Treballar en equip amb altres professionals desenvolupant habilitats i actituds que afavoreixin el treball col·laboratiu en un centre escolar en temes com la planificació, avaluació, innovació, formació ...
- Adquirir l'hàbit de lectura i desenvolupar la capacitat de recerca, selecció i utilització de les fonts d'informació pròpies de la matèria.
- Conèixer l'evolució històrica del sistema educatiu al nostre país, i els condicionants polítics i legislatius de l'activitat educativa.
- Comprendre i identificar els fonaments organitzatius de l'educació infantil i primària.
- Analitzar les condicions institucionals que emmarquen la pràctica docent en Educació Infantil i Educació Primària.
- Ser flexible en l'exercici de la funció docent i estar obert al canvi en funció de cada estudiant, grup i situació.
- Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent en contextos multiculturals i de coeducació.
- Utilitzar l'observació sistemàtica com a instrument bàsic per a poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora de l'educació.
- Participar en la definició del projecte educatiu i en l'activitat general del centre atenent als criteris de gestió de qualitat.
- Conèixer models de millora de la qualitat en els centres educatius.
- Identificar i valorar quins són els factors clau que contribueixen a l'estabilitat d'un centre escolar.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.

2.3. Objectius transversals:

- Desenvolupar estratègies de treball autònom i en equip.
- Obtenir informació procedent de diferents fonts i formats.
- Utilitzar les tecnologies de la informació i comunicació per recollir i presentar la informació.
- Participar en processos que permetin millorar els aprenentatges progressivament.
- Elaborar produccions originals prou informades.
- Comprometre amb el compliment dels acords adoptats.
- Adquirir un compromís ètic permanent amb els valors professionals.

3. Competències pròpies de l'assignatura

Com a professor d'Organització i Direcció de Centres tractaré de que al finalitzar l'assignatura haja augmentat la teva competència en els següents aspectes:

- Conèixer els fonaments organitzatius de l'educació infantil i l'educació primària.
- Analitzar les condicions institucionals que emmarquen la pràctica docent en Educació Infantil i Educació Primària.
- Conèixer els condicionants legislatius de l'activitat educativa.
- Conèixer i abordar situacions escolars en contextos multiculturals.
- Disposar de la capacitat de participar en la definició i avaluació de l'activitat general del centre atenent als criteris de gestió de qualitat.
- Pensar críticament les competències de les escoles i dels seus professionals.
- Conèixer models de millora de la qualitat en els centres educatius.

4. Competències específiques de matèria

- Analitzar i comprendre els processos educatius a l'aula i fora d'ella en cada etapa.
- Conèixer els fonaments Educació Infantil i Educació Primària..
- Analitzar la pràctica docent i les condicions institucionals que l'emmarquen.
- Conèixer l'evolució històrica del sistema educatiu al nostre país i els condicionants polítics i legislatius de l'activitat educativa.
- Abordar i resoldre problemes de disciplina.
- Conèixer i abordar situacions escolars en contextos multiculturals i de coeducació.
- Conèixer i aplicar experiències innovadores en educació infantil i primària.
- Participar en la definició del projecte educatiu i en l'activitat general del centre atenent a criteris de gestió de qualitat.
- Comprendre que la dinàmica diària en educació és canviant en funció de cada estudiant, grup i situació i saber ser flexible en l'exercici de la funció docent.
- Valorar la importància de l'estabilitat i la regularitat en l'entorn escolar, els horaris i els estats d'ànim del professorat com factors que contribueixen al procés harmònic i integral dels estudiants.

5. Competències bàsiques (comuns als graus de Mestre/a en E.I. i E.P.).

- Expressar-se oralment i per escrit correcta i adequadament en les llengües oficials de la Comunitat Autònoma.
- Utilitzar amb solvència les tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines de treball habituals.
- Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles; canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals; multiculturalitat i interculturalitat; discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible, i també promoure accions educatives orientades a la preparació d'una ciutadania activa i democràtica, compromesa amb la igualtat, especialment entre homes i dones.
- Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula.
- Reconèixer la identitat de cada etapa i les seves característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.
- Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.
- Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.
- Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa i ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació.
- Comprendre que l'observació sistemàtica és un instrument bàsic per a poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora en educació.
- Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per afavorir la seva integració.

6. Continguts i estructura de l'assignatura

Els continguts de l'assignatura, sobre els quals treballarem, s'estructuren al voltant de quatre mòduls. No responen tant a títols de temes com a problemàtiques que es treballaran al llarg del quadrimestre i que, per tant, es troben interrelacionades.

- i. L'organització educativa com a camp d'estudi i investigació.
- ii. Marc polític a l'organització i direcció de centres docents.
- iii. Escoles democràtiques: la gestió, la coordinació, la participació i la cultura a la vida quotidiana dels centres docents.
- iv. L'avaluació i la innovació en educació.

No es tracta de temes "separats" dels quals "cal aprendre" una sèrie de continguts de cada un. No és aquesta la idea. Es tracta de temàtiques interrelacionades que ens serveixen per plantejar qüestions, preguntes i problemes, així com tractar de donar-los respostes professionalment valuoses.

7. Metodologia

Classes presencials en què es treballaran els continguts de l'assignatura, es debateran i realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents, principalment, la metodologia de Treball per Projectes.

Els Projectes de Treball responen a una intenció organitzada de donar forma al natural desig d'aprendre. Parteixen d'un enfocament globalitzador obert, per provocar aprenentatges significatius, partint de l'alumnat, de les seves experiències i coneixements previs.

El treball per Projectes es sustenta en uns principis pedagògics sòlids i, aquests, tenen una especial vigència i actualitat: l'aprenentatge significatiu, la identitat i la diversitat, l'aprenentatge interpersonal actiu, la investigació sobre la pràctica, l'avaluació processual i la globalitat. Aquesta metodologia comporta el treball en equip a l'aula tenint com a finalitat destacar la importància de l'aprenentatge cooperatiu així com reforçar l'aprenentatge individual.

Entenc que el treball en grup, de caràcter col·laboratiu, és fonamental en el exercici de la professió, per tant, contemple el treball en equip com un dels requisits bàsics en el desenvolupament de l'assignatura. Part dels treballs l'equip es faran fora de l'aula, però una altra part tindran lloc en horari de classe presencial i aquesta és una de les raons per les que l'assistència a classe és obligatòria.

Les classes presencials seran complementades per les tutories (obligatòries) que convoque el professor, les tutories (voluntàries) en horari d'atenció a l'estudiant, així com el temps que l'estudiant dedique al disseny i realització d'activitats i projectes de treball.

Així mateix es proposaran una sèrie de treballs voluntaris de caràcter individual i que conformaran, junt al treball grupal, els elements a avaluar a llarg del quadrimestre.

Et recorde que aquesta assignatura té un valor de 6 crèdits ECTS. I un crèdit ECTS (European Credit Transfer System), representa la unitat de valoració acadèmica del volum de treball que un estudiant ha de realitzar per superar cadascuna de les assignatures i assolir els objectius i destreses definits per al títol.

Així doncs, si la nostra assignatura és de 6 crèdits, significa que la seva "traducció" a hores de treball de l'estudiant al llarg del curs serà d'unes 150 hores. D'aquesta volum de treball, la distribució aproximada és la següent:

Assistència a classe:	37 hores (25%)	} 40%	} 150 hores
Treball en grup:	15 hores (10%)		
Tutories individuals i col·lectives:	8 hores (5%)		
Estudi i treball autònom:	90 hores	60%	

8. Tasques

a.- Obligatòries Individuals:

- Assistència a classe.
- Presentació al fòrum del grup.
- Elaboració del Curriculum Vitae Europeu.
- Presentació del Portfolio Europeu de les Llengües.
- Presentació del Passaport de Llengües.
- Lectura i comentari d'un llibre de la llista de lectures aportada pel professor.
- Avaluació de les exposicions dels treballs en grup.
- Visita a un centre d'El.
- Les plantejades a classe.

b.- Obligatòries Grupals

- Manteniment del fòrum registre de l'activitat de classe (Diari de classe).
- Comentari dels documents i/o articles lliurats en classe.
- Elaboració i presentació dels temes que corresponga.
- Realització del diari de classe.
- Les plantejades a classe.

b.- Voluntàries:

- Lectura de llibres de la llista de lectures aportada pel professor.
- Elaboració d'un diari sobre l'assignatura (màxim 10 persones).
- Elaboració d'un blog professional.
- Preparació del debat d'una pel·lícula i/o documents.
- Participació en els debats sobre documents escrit o visionat de pel·lícules.
- Participació en les activitats voluntàries proposades pel professor.

9. Lectura obligatòria^(*)

Com a treball obligatori d'aquesta assignatura s'inclou la lectura de o llibre al llarg del quadrimestre. Has de presentar un document, breu, màxim 4 pàgines A4 (no inclou la portada), perfectament identificat, on es faci recull de la següent informació:

- Títol, autor, editorial, any edició.
- Dades relatives a l'obra de l'autor.
- Resum del llibre (màxim 25 línies).
- Idees principals exposades en l'obra.
- Escull un capítol, el que t'hagi resultat més significatiu i fes un resum més extens.
- Còpia cinc frases o paràgrafs curts que consideris especialment interessants i explica perquè els has triat. Indica capítol i pàgina.
- Reflexió crítica:
 - Comparteixes algun dels plantejaments de l'autor?
 - La lectura convida a la reflexió? T'ha resultat complicada?
 - Propostes per al debat que sorgeixen de la lectura de llibre.
 - Relaciona els continguts del llibre amb l'organització escolar.

^(*)Tots els llibres dels quals es faci la lectura de forma voluntària, també s'ajustaran a aquestes normes de presentació.

10. Materials

- Guia docent
- Dossier de lectures
- Altres materials
- Bibliografia

11. Planificació del treball

DATA	TRABALLAREM	DIARI	OBSERVACIONS
Dll 28/01/13	Inici i presentació de l'assignatura	Prof	
Dx 30/01/13	Dinàmica de grups per tal conèixer al personal i constituir grups	G1	
Dll 04/02/13	Dinàmica de la maleta i constitució dels grups. (què volem aprendre?)	G2	Presentació al Fòrum
Dx 06/02/13	Diferència entre Unitat Didàctica i Projecte de Treball	G3	
Dll 11/02/13	Sessió PDI	G4	
Dx 13/02/13	Portfolio Europeu	G5	
Dll 18/02/13	Curriculum vitae europeu	G6	
Dx 20/02/13	Sessió del Blog	G7	
Dll 25/02/13	Quinzena de Pràctiques		
Dx 27/02/13			
Dll 04/03/13			
Dx 06/03/13			
Dll 11/03/13	Exposició grups 1, 2 i 3 ^(*)	G8	Lliurament CVE
Dx 13/03/13	Exposició grups 4, 5 i 6 ^(*)	G1	
Dx 20/03/13	Exposició grups 7 i 8 ^(*)	G2	
Dll 25/03/13		G3	Lliurament avaluació
Dx 27/03/13	Entrevista llibre	G4	
Dx 10/04/13	Entrevista llibre	G5	
Dll 15/04/13	Entrevista llibre	G6	Lliurament PEL/ Passort
Dx 17/04/13	Entrevista llibre	G7	
Dll 22/04/13	Complementària (No hi ha classe) Activitats complementàries	G8	
Dx 24/04/13	Complementària: visita a un centre Príncipe Valiente	G1	
Dll 29/04/13	Entrevista llibre	G2	
Dll 06/05/13	Exposició grups 1, 2 i 3 ^(*)	G3	Lliurament blog
Dx 08/05/13	Exposició grups 4, 5 i 6 ^(*)	G4	
Dll 13/05/13	Exposició grups 7 i 8 ^(*)	G5	
Dx 15/05/13	Debat articles l'escola inclusiva (G 1,2,3 i 4)	G6	
Dll 20/05/13	Debat sobre "La educación prohibida" (G 5, 6, 7 i 8)	G7	
Dx 22/05/13	Acomiadament	G8	
Dj 30/05/13	Examen de l'assignatura 1ª convocatòria		P2 01 i 02, 9 hores
Dx 03/07/13	Examen de l'assignatura 2ª convocatòria		P2 01, 9 hores

(*)Les exposicions dels grups, es realitzaran en torns de 30 minuts per grup i 30 minuts més per al debat en gran grup.

12. Avaluació

- a. Avaluar significa determinar la qualitat o mèrit d'alguna cosa, en aquest cas del que es tracta és de determinar la qualitat del teu aprenentatge en relació a l'assignatura. Per això utilitzaré els següents criteris:
 - Coneixement i comprensió dels conceptes propis de l'assignatura, així com seves relacions i la capacitat d'utilitzar-los amb precisió de manera oral i escrit.
 - Assistència a classe (no es pot faltar a més del 10% de les sessions presencials) i realització de pràctiques.
 - Qualitat dels treballs i activitat del grup.
 - Capacitat d'argumentar de forma raonada al voltant de posicionaments professionals, ètics i epistemològics davant situacions educatives i escolars.
 - Capacitat d'expressar de forma correcta oralment i sense faltes d'ortografia per escrit.
 - Participació en activitats complementàries i voluntàries de l'assignatura.
- b. Instruments i procediments d'avaluació:
 - Lliurament puntual de pràctiques individuals i de grup.
 - Entrevista amb el grup.
 - Participació activa a classe.
 - Qualitat de les pràctiques obligatòries.
 - Exercicis escrits.
- c. La seva "traducció" a l'hora de qualificar és:
 - Per "aprovar" necessàriament s'ha de tenir una assistència regular a classe, realitzar els treballs obligatoris, així com lliurar en temps i forma les pràctiques individuals i de grup, amb qualitat.
 - Per obtenir un "notable" necessàriament s'ha de tenir una assistència regular a classe, realitzar els treballs obligatoris, així com lliurar en temps i forma les pràctiques individuals i de grup, amb una qualitat alta, així com, si és el cas, una entrevista grupal o individual.
 - Per accedir al "excel·lent" s'ha d'haver obtingut un "notable" i haver realitzat el major nombre d'activitats voluntàries amb la qualitat adequada a la qualificació que es pretén.

13. Normes de presentació dels treballs de l'assignatura:

- Paper Format A4
- Marges: Superior i inferior 2,5 cm
- Dret i esquerre 2,5 cm
- Justificació esquerra (l'ús de guions és opcional)
- Interlineat senzill
- Font text Arial 12
- Títols trial 14
- L'ús de vinyetes és opcional
- Recordeu que per emfatitzar text hem de fugir de:
 - Subratllar el text (terminantment prohibit als títols i portades)
 - Col·locar el text dins de requadres (inclosos títols)
 - Quan comptabilitzem pàgines, mai s'inclou la portada

Els treballs que presenteu com a treball de grup, sempre constaran de dos documents:

- La presentació (si és un Power Point, Prezi, Impres en PDF, si és vídeo en un format que es puga pujar a la xarxa sense tindre de convertir-lo).
- El document de text del treball (PDF) amb un màxim de quinze full.

14. Bibliografia

Bibliografia bàsica de l'assignatura:

- APPLE, M.W. Y BEANE, J.A. (1997) Escuelas democráticas. Madrid. Morata.
- BALL, S.J. (1989) La micropolítica de la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar. Barcelona. Paidós / MEC.
- BERGER, P.; LUCKMANN, T. (1991) La construcción social de la realidad social. Buenos Aires. Amorrurtu.
- BERNAL, J.L. (2006) Comprender nuestros centros educativos. Zaragoza. Mira.
- CARBONELL, J. (2001) La aventura de innovar. Madrid. Morata.
- GIMENO, J. (2005) La educación que aún es posible. Ensayos acerca de la cultura para la educación. Madrid. Morata.
- GONZÁLEZ, M. T. (2003) Organización y gestión de centros escolares. Dimensiones y procesos. Madrid. Pearson ediciones.

Bibliografia complementaria de l'assignatura:

- CANTÓN, I. (2004) La Organización Escolar normativa y aplicada. Madrid. Biblioteca Nueva.
- CANTÓN, I. (2004) Intervención Organizativa en la Sociedad del Conocimiento. Granada. GID.
- COMPANY, M. (1999) Una escuela para todos. Madrid. Celeste.
- ESCAMILLA (2006) LOE perspectiva pedagógica e histórica. Barcelona. Graó.
- FENÁNDEZ ENGUITA, M. et al. (2008) Repensando la organización escolar: Crisis de legitimidad y nuevos desarrollos. Madrid. Akal.
- GEIS, A.; LONGÁS, J.; MIRET, M.A. (2006) Dirigir la escuela 0-3. Barcelona. Graó.
- GIMENO, J. y CARBONELL, J. (2004) "El sistema educativo. Una mirada crítica." Barcelona. Cuadernos de Pedagogía.
- GIROUX, H. A. (2003) La inocencia robada. Juventud, multinacionales y política cultural. Madrid. Morata.
- GUTMAN, A. (2001) "Las dimensiones de la participación democrática". En La educación democrática. Una teoría política de la educación. Barcelona. Paidós
- HARGREAVES, A. (2003) Enseñar en la sociedad del conocimiento. Barcelona. Octaedro.
- JACKSON, P. (1975) La vida en las aulas. Madrid. Morata.
- LIMA, LICINIO C. (2002) Organització escolar i democràcia radical Paulo Freire i el govern democràtic. Xàtiva. Edicions Crec.
- MARTINEZ, A. (2002) Vivir la democracia en la escuela: herramientas para intervenir en el aula y en el centro. Sevilla. MCEP (También en Ed. Graó. 1999. Viure la democràcia a l'escola).
- PEREZ, A. (1998) La cultura escolar en la sociedad neoliberal. Madrid, Morata.
- PEREZ, A. (1998) "La cultura institucional de la escuela" Cuadernos de Pedagogía Nº 266, pp. 79-82.
- PUELLES, M. (2006) Problemas actuales de política educativa. Madrid. Morata
- TONUCCI, F. (2003) Cuando los niños dicen ¡basta! Madrid. Fundación Germán Sánchez Ruipérez (También en Ed. Graó. 2004. Quan els infants diuen prou!).
- TORRES, J. (2001) Educación en tiempos de neoliberalismo. Madrid. Morata.
- VERA, J.M.; MORA, V. y LAPÉÑA, A. (2007) Dirección y gestión de centros docentes. Barcelona. Graó.
- VVAA. (2006) Transformando la escuela. Barcelona. Graó.

Legislación

- LGE Llei General d'Educació i Finançament de la reforma educativa (Llei 14/1970) BOE 06/08/1970.
- LODE. Llei Orgànica reguladora del Dret a l'Educació. (Llei 8/1985) BOE 04/07/1985.
- LOGSE. Llei d'Ordenació General del Sistema Educatiu. (Llei 1/1990) BOE 04/10/1990.
- LOPEGCE. Llei Orgànica de la Participació, l'Avaluació i el Govern dels Centres docents (Llei 9/1995) BOE 21/11/1995.
- LOCE. Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació (Llei 10/2002) BOE 24/12/2002.
- LOE. Llei Orgànica de Educació (Llei 2/2006) BOE 04/05/2006
- ROF Primària. Decret 233/1997 (DOCV 08/09/1997).
- DECRET 111/2007, de 20 de juliol, del Consell, Currículum de l'Educació Primària, DOGV 24/07/2007.
- DECRET 37/2008, de 28 de març, del Consell, Currículum Primer cicle d'infantil, DOCV 03/04/2008.
- DECRET 38/2008, de 28 de març, del Consell, Currículum Segon cicle d'infantil, DOCV 03/04/2008.

Bibliografia rellevant per a la professió:

Autora	Alcalde, Ana Isabel. .. [et al.]
Títol	Transformando la escuela: las comunidades de aprendizaje
Publicació	Barcelona: Graó, 2006
ISBN	8478274316 Y 9802511463
Autor	Alfieri, Fiorenzo
Títol	El oficio de maestro: historia de diez años en la escuela y en el Movimiento de Cooperación Educativa de Italia
Publicació	Barcelona: Avance, 1975
ISBN	8473960211
Autor	Escámez Sánchez, Juan . [et al.]
Títol	Educación en la igualdad de género. Cien propuestas de acción
Publicació	Valencia, Fundación de la Comunidad Valenciana frente a la discriminación y los malos tratos. Tolerancia Cero. Bancaja, Conselleria de Educación y Conselleria de Bienestar Social 2008
Autor	Carta a una maestra.Alumnos de la Escuela de Barbiana
Títol	Carta a una maestra
Publicació	Madrid: PPC, 2000
ISBN	8428813027
Autora	Díez de Ulzurrun Pausas, Asean coord.; Dolors Argilaga Pellisé ... [et al.]
Títol	El aprendizaje de la lectoescritura desde una perspectiva constructivista /
Publicació	Barcelona: Graó, 1999-2000
ISBN	8478272194 (v.I) 8478272208 (v.2)
Autor	Freire, Paulo, 1921-1997
Títol	Cartas a quien pretende enseñar
Publicació	México [etc.]: Siglo XXI, 1994
ISBN	9682319447
Autor	Freire, Paulo, 1921-1997
Títol	La educación como práctica de la libertad Madrid: Siglo XXI de España, 1974
Publicació	8432302473
ISBN	9788432302473
Autor	Freire, Paulo, 1921-1997
Títol	La educación como práctica de la libertad El mensaje de Paulo Freire: teoría y práctica de la liberación
Publicació	/ INODEP Madrid: Marsiega, 1972
Autor	Gallego Lázaro, Carlos ... [et al.]
Títol	Repensar el aprendizaje de las matemáticas: matemáticas para convivir comprendiendo el mundo
Publicació	Barcelona: Graó, 2005
ISBN	8478273719
Autor	Giroux, Henry A.
Títol	Igualdad educativa y diferencia cultural
Publicació	Barcelona: El Roure, 1992
ISBN	8479760060
Autor	Giroux, Henry A.
Títol	Los profesores como intelectuales: hacia una pedagogía crítica del aprendizaje
Publicació	Barcelona: Paidós Ibérica; Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, 1990
ISBN	8475095887
Autor	López Melero, Miguel
Títol	Construyendo una escuela sin exclusiones: una forma de trabajar en el aula con proyectos de investigación
Publicació	Sevilla: Aljibe, 2004
ISBN	8497001575
Autor	Meirieu, Philippe
Títol	Carta a un joven profesor: por qué enseñar hoy
Publicació	Barcelona: Graó, 2006
ISBN	8478274545 9788478274543
Autor	Marina, José Antonio
Títol	La inteligencia ejecutiva
Publicació	Barcelona: Ariel. Biblioteca UP 2012
ISBN	9788434400672

Autor	Meirieu, Philippe
Títol	Frankenstein educador
Publicació	Barcelona: Laertes, 1998
ISBN	8475843492
Autor	Neill, A.S.
Títol	Summerhill
Publicació	México: Fondo de cultura económica, 1976
ISBN	8437500451
Autor	Ovejero Bernal, Anastasio
Títol	El aprendizaje cooperativo, una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional
Publicació	Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 1990
ISBN	8476657722
Autor	Peyrú, Graciela
Títol	Papá, ¿puedo ver la tele? ! Graciela Peyrú
Publicació	Buenos Aires [etc.]: Paidós, 1993
ISBN	9501226077
Autor	Pujolas Maset, Pere
Títol	Aprender juntos alumnos diferentes: los equipos de aprendizaje cooperativo en el aula
Publicació	Barcelona: Octaedro, 2004
ISBN	8480637005
Autor	Pujolás Maset, Pere
Títol	El aprendizaje cooperativo: 9 ideas clave
Publicació	Barcelona: Graó, 2009
ISBN	9788478276745
Autor	Santos Guerra, Miguel Angel
Títol	La escuela que aprende
Publicació	Madrid: Morata, 2000
ISBN	8471124491
Autor	Segura, M.
Títol	Educación de las emociones y los sentimientos
Publicació	Madrid, Narcea SA de Ediciones
ISBN	8427714173
Autor	Simón Rodríguez, Ma Elena
Títol	La igualdad también se aprende. Cuestión de coeducación
Publicació	Torrejón de Ardoz (Madrid) Narcea 2010
ISBN	9748427717237
Autor	Zacarés, Amparo
Títol	La violencia de género explicada a mi hijo
Publicació	Valencia: Carena, 2005
ISBN	849641907X

15. Altres Informacions

Per recordar com extreure les idees principals d'un text, us pot ser d'utilitat el document que el professor Felipe Zayas ha confeccionat per al seu alumnat i que podeu trobar en el següent enllaç:

<http://www.slideshare.net/felipezayas/las-ideas-principales>

Citar bibliografia-Normes ISO-

http://www.uc3m.es/portal/page/portal/biblioteca/aprende_usar/como_citar_bibliografia

Citar bibliografia-Norma APA-molt acceptada en les ciències socials

<http://www3.unileon.es/dp/ado/ENRIQUE/Doctorad/citas.htm>

<http://www.capitalemocional.com/apa.htm>